

HE 95/2001 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle muovailtavien räjähteiden merkitsemistä tunnistamista varten koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten. Yleissopimus tehtiin Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 ja se tuli kansainvälisesti voimaan 21 päivänä kesäkuuta 1998. Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet kieltämään ja estämään tiettyjen, sopimuksen mukaisella tavalla merkitsemättömien muovailtavien räjähteiden valmistuksen alueellaan sekä niiden siirtämisen alueelleen tai alueeltaan. Merkitsemisen tarkoituksena on parantaa räjähteiden havaittavuutta esimerkiksi lentoasemien samoin kuin muiden liikennemuotojen ja muiden kohteiden turvatarkastuksissa.

Tarkoituksena on eduskunnan hyväksyttyä yleissopimuksen tallettaa yleissopimuksen hyväksymiskirja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) huostaan. Yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan kuudenkymmenen päivän kuluttua hyväksymiskirjan tallettamisesta. Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta samoin kuin räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
3. Esityksen vaikutukset	4
4. Asian valmistelu	5
5. Rikoslain kokonaisuudistus	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	6
1. Sopimus.....	6
2. Lakiehdotusten perustelut	10
2.1. Laki muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	10
2.2. Laki räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta	10
3. Voimaantulo	11
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	11
5. Säättämisjärjestys	12
LAKIEHDOTUKSET	13
muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	13
räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta	13
Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus merkkiaineen lisäämisestä muovailtaviin räjähteisiin	15

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Vuonna 1988 yhdysvaltalainen matkustajalentokone räjäytettiin muovailtavalla räjähteellä ("muoviräjähteellä") Skotlannin Lockerbien yläpuolella. Muoviräjähteitä ei ollut kyetty havaitsemaan turvatarkastuksessa. Tapahtuman jälkiselvittelyjen yhteydessä pidettiin puutteena sitä, ettei ollut olemassa kansainvälisiä velvoitteita muoviräjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten. Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston kesäkuussa 1989 samoin kuin sen yleiskokouksen joulukuussa 1989 antamissa päätöslauselmissa kehoitettiin Kansainvälistä siviili-ilmailujärjestöä tehostamaan toimia kansainvälisen järjestelmän luomiseksi muoviräjähteiden asianmukaista merkitsemistä varten. Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) oikeudellinen komitea hyväksyi muovailtavien räjähteiden merkitsemistä koskevan sopimusluonnoksen huhtikuussa 1990. Oikeudellisen komitean ohella ICAOn tekninen asiantuntijaryhmä osallistui sopimusluonnoksen asiasisällön käsittelyyn. Suomi osallistui yleissopimusta käsittelevään diplomaattikonferenssiin Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön päämajassa Montrealissa 12 päivästä helmikuuta 1 päivään maaliskuuta 1991.

Yleissopimus muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten hyväksyttiin diplomaattikonferenssin lopuksi Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991, ja se on tullut kansainvälisesti voimaan 21 päivänä kesäkuuta 1998. Yleissopimuksen sopimuspuolina on 65 valtiota. Suomi on allekirjoittanut yleissopimuksen 25 päivänä maaliskuuta 1993.

Yleissopimus muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten on yksi YK:n piirissä laadituista kahdestatoista terrorismivastaisesta yleissopimuksesta. Näistä sopimuksista viisi on laadittu ICAOn piirissä. Lentoliikenteen turvallisuuteen kohdistuneiden rikosten tilastollisen vähentymisen katsotaan johtuvan paitsi turvatarkastusten tehostamisesta, myös kattavasta sopimusverkostosta.

Euroopan Unionissa (EU) seurataan tarkas-

ti keskeisten terrorisminvastaisten sopimusten ratifiointitilannetta kussakin jäsenmaassa. EU pyrkii lisäksi aktiivisesti edistämään näiden sopimusten ratifiointia kolmansissa maissa. Suomi on ratifioinut yhdeksän terrorismin vastaista YK:n yleissopimusta samoin kuin terrorismin vastaisen eurooppalaisen yleissopimuksen vuodelta 1976 (SopS 16/1990). Ratifioitujen yleissopimusten lisäksi Suomi on allekirjoittanut tässä hallituksen esityksessä puheena olevan yleissopimuksen, terrorististen pommi-iskujen vastaisen yleissopimuksen samoin kuin terrorismin rahoituksen vastaisen yleissopimuksen, joiden ratifioimisen valmistelu on tarkoitus aloittaa lähiaikoina.

Muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tehdyn yleissopimuksen pääasiallisena sisältönä on sopimukseen liittyneiden valtioiden sitoutuminen merkitsemään tai hävittämään alueellaan olevat muovailtavat räjähteet. Merkitseminen tapahtuu sekoittamalla räjähdemassaan kemikaalia, joka hitaasti haihtuessaan on mahdollista tunnistaa. Poikkeuksena ovat räjähteet, jotka ovat sotilaallisten laitteiden kiinteitä osia tai joita käytetään rajoitetussa määrin tieteellisiin tarkoituksiin. Siviilikäytössä olevat räjähteet tulee merkitä, käyttää tai hävittää kolmen vuoden ja sotilaskäytössä olevat räjähteet 15 vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta kyseessä olevassa maassa. Sopimuksen liitteessä määritellään räjähteet sekä tunnistinaineet. Nopean teknisen kehityksen vuoksi liitteen sisältö sovittiin helpommin muutettavaksi kuin itse sopimus.

2. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Yleissopimuksen 2 artiklassa ja 3 artiklan 1 kappaleessa on määrätty sopimusvaltion keskeisistä velvoitteista. Yleissopimuksen 2 artiklan mukaan kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen ja estääkseen merkitsemättömien räjähteiden valmistuksen alueellaan. Yleissopimuksen 3 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen ja estääkseen merkitsemättömien räjähteiden siir-

tämisen alueelleen tai alueeltaan.

Yleissopimus ei velvoita sopimusvaltioita kriminalisoimaan mainittuja tekoja. Suomessa tämääntyyppisiä kansainvälisiä velvoitteita täytäntöönpannaessa on samalla säädetty niihin liittyvistä rikosoikeudellisista seuramuksista. Tarvittavat säädökset sisältyvät merkitsemättömien räjähteiden maastaviennin osalta räjähdysvaarallisista aineista annetun lain (263/1953) 1 §:n 3 momentin nojalla puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain (242/1990) 7 §:än. Säännöksessä kriminalisoidaan muun muassa puolustustarvikkeiden luvaton maastavienti. Tarkoitus on, että muovailtavat räjähteet sisällytettäisiin yleissopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen täytäntöönpanosta annettuun puolustusministeriön päätökseen, jolloin muovailtavien räjähteiden maastavienti tulisi luvanvaraiseksi.

Muovailtavat räjähdysaineet kuuluvat pääsääntöisesti puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen (108/1997) 2 §:n tuoteluokassa 1.6 sekä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen täytäntöönpanosta annetun puolustusministeriön päätöksen (192/1997) 1 §:n tuoteluokassa 1.6 tarkoitettuihin sotilasräjähdysaineisiin ja -ajoaineisiin ja niiden maastavienti edellyttää asianmukaista lupaa voimassa olevankin lain mukaan. Puolustusministeriön päätökseen otettava nimenomainen maininta muovailtavista räjähdysaineista kuitenkin selventää nykyistä säännöstöä.

Merkitsemättömien räjähteiden maahantuontia, valmistamista, hallussapitoa ja luovuttamisen kieltoa ei sen sijaan ole säädetty rikoksiksi, ellei kysymys ole rikoslain 34 luvun 9 §:ssä mainitusta yleisvaarallisen rikoksen valmistelusta. Rikoslain (39/1889) 34 luku (578/1995) sisältää säännökset yleisvaarallisen rikoksen valmistelusta sekä räjäyttämällä tehdystä tuhotyöstä. Rikoslain 34 luvun 9 § soveltuisi tekoihin, joissa on pidetty hallussa sopimuksessa tarkoitettuja räjähteitä räjäytyksen tekemistä varten. Rangaistuksena on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Tuhotyöstä on säädetty ankarat vankeusrangaistukset luvun 1-3 §:ssä.

Esityksessä ehdotetaan muovailtavien räjähteiden merkitsemistä koskevan yleissopimuksen 2-4 artikloihin sisältyvien perusmääräysten samoin kuin niihin olennaisesti liittyvien rajoitusten säätämistä lailla. Merkitsemättömien räjähteiden maahantuontia, valmistusta, hallussapitoa ja luovuttamista koskeva kielto ehdotetaan sijoitettavaksi räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin. Yleissopimuksen räjähdysaineteknisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, joka sisältyy sopimuksen liitteeseen, on tarkoitus saattaa voimaan asetuksella. Räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi tätä tarkoitusta varten nimenomainen valtuutussäännös, jonka mukaan tarkemmat määräykset merkkiaineen lisäämistä muovailtaviin räjähteisiin koskevista räjähdysaineteknisistä vaatimuksista annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa.

Muovailtavien räjähteiden varsinaiseen kuljetukseen sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

3. Esityksen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifioiminen aiheuttaa ennen muuta muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä johtuvia kustannuksia. Muovailtavien räjähteiden merkitseminen sopimuksen edellyttämällä tavalla voi johtaa lisääntyviin tuotekehityskustannuksiin ja tuotantoprosessin muutuskustannuksiin. Myös merkintäaineiden saatavuus voi aiheuttaa ongelmia räjähdysaineteollisuudelle, koska sopivia aineita ei valmisteta Suomessa. Valtaosa Suomessa valmistettavista muovailtavista räjähteistä ei kuitenkaan kuulu sopimuksen piiriin, koska niistä puuttuu sopimuksen liitteen 1 osan I kappaleen b kohdan tarkoittama sideaine.

Yleissopimuksen 4 artiklassa sopimuspuolille asetettu valvontavelvoite on luonteeltaan yleinen ja sallii kukin sopimuspuolen sopeuttaa valvontatoimet vallitseviin olosuhteisiin. Suomessa valmistetaan sopimuksen tarkoitettamia muovailtavia räjähteitä lähinnä puolustusvoimien käyttöön. Koska sopimuksessa tarkoitettujen räjähteiden siviilikäyttö on lähes olematonta, sopimusmääräysten noudattamisen valvonta voidaan hoitaa olemassa-

olevien voimavarojen puitteissa. Esityksellä ei ole muutenkaan organisaatio- tai henkilösvaikutuksia.

Yleissopimuksesta pyydyissä eräissä lausunnoissa todettiin, että Suomen tulisi ratifioida yleissopimus vasta siinä vaiheessa, kun enemmistö Euroopan unionin jäsenvaltioista on sen ratifioinut. Näin minimoitaisiin mahdolliset kaupan esteet kotimaiselle räjähteitä valmistavalle teollisuudelle. Euroopan unionin jäsenvaltioista yleissopimuksen ovat nyt ratifioineet Alankomaat, Espanja, Itävalta, Kreikka, Ranska, Saksa, Tanska ja Yhdistyneet kuningaskunnat. Muista teollisuusmaista yleissopimuksen ovat ratifioineet muun muassa Japani, Kanada, Norja, Sveitsi ja Yhdysvallat.

Eräillä tunnistusaineiksi valituilla kemikaaleilla on haitallisia terveysvaikutuksia. Suomessa on kuitenkin vain yksi sopimuksen tarkoittamia räjähteitä valmistava yritys, minkä vuoksi tunnistusaineita käsittelemään joutuvia henkilöitä voidaan varoittaa niiden haittavaikutuksista. Tunnistusaineiden käsittelyssä ja varastoinnissa on noudatettava asianomaisia säännöksiä. Sopimuksella perustettu Kansainvälinen räjähdysainetekninen toimikunta voi myös tehdä tarvittaessa teknisen liitteen muuttamista koskevia suosituksia, mikä mahdollistaa merkintäaineiden vaihtamisen räjähteiden tunnistamiseen liittyvän teknisen kehityksen sen salliessa.

4. Asian valmistelu

Yleissopimuksen ratifioimisesta on pyydetty lausunnot Ilmailulaitokselta, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenneministeriöltä, oikeusministeriöltä, pääesikunnalta, sisäasi-

ainministeriöltä, turvatekniikan keskukselta, puolustusministeriöltä, tullihallitukselta ja rajavartiolaitokselta. Kaikki lausunnonantajat pitivät yleissopimuksen ratifioimista tärkeänä.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä ulkoasiainministeriössä. Esitysehdoituksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä ja puolustusministeriöltä.

5. Rikoslain kokonaisuudistus

Rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä on parhaillaan valmisteilla uusi räjähdერიkosta koskeva rangaistussäännös rikoslain 44 luvun (HE 17/2001). Ehdotetun rikoslain 44 luvun 11 §:n mukaan räjähdერიkosta on tuomittava sakkoon tai enintään kahden vuoden vankeuteen se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta räjähdysvaarallisista aineista annetun lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, tuo maahan, käyttää, pitää hallussaan, varastoi, säilyttää, kuljettaa, pitää myynnissä tai luovuttaa vaarallista ainetta tai tuotetta, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Rikoslain 44 lukua koskevan lakiehdotuksen tultua aikanaan hyväksytyiksi rikoslain 44 luvun 11 § soveltuu myös merkittämättömien räjähteiden maahantuontia, valmistusta, hallussapitoa ja luovuttamista koskevan kiellon rikkomiseen. Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain 11 §, jossa nyt on rangaistussäännös, ehdotetaan samalla muutettavaksi viittaussäännökseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimus

Yleissopimuksen keskeinen määräys on sopimusvaltioiden velvollisuus ryhtyä tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen ja estääkseen merkitsemättömien räjähteiden valmistuksen alueellaan samoin kuin niiden siirtämisen alueelleen tai alueeltaan. Lisäksi sopimus velvoittaa sopimusvaltiot muun muassa estämään aikaisemmin valmistettujen merkitsemättömien räjähteiden käytön yleissopimuksen vastaisiin tarkoituksiin ja tuhoamaan alueeltaan löydettävät merkitsemättömät räjähteet ja näiden räjähteiden varastot sopimuksessa mainitun määräjän kuluessa.

Sopimusvaltiot, jotka tuottavat tai joiden alueelle tai alueelta siirretään muovailtavia räjähteitä, sitoutuvat merkitsemään tai hävittämään nämä räjähteet. Merkitseminen toteutetaan lisäämällä räjähteeseen yleissopimuksen teknisen liitteen mukaisesti määrättyä tunnustusainetta, joka hitaasti haihtuvana kemikaalina on mahdollista tunnistaa.

Yleissopimus sisältää eräitä poikkeuksia keskeisiin veloitteisiin. Poikkeuksena mainitaan sopimusvaltioiden sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavien viranomaisten tekemä merkitsemättömien räjähteiden siirto tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa yleissopimuksen tavoitteiden kanssa. Toinen poikkeus koskee merkitsemättömien räjähteiden varastoja, jotka ovat sopimusvaltion sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavien viranomaisten hallussa ja joita käytetään asianmukaisesti sallittujen sotilaallisten laitteiden olennaisina osina.

Keskeinen osa sopimusta ovat lisäksi määräykset Kansainvälisestä räjähdysaineteknisestä toimikunnasta, jonka ICAOn neuvosto nimitti yleissopimuksen voimaantulon jälkeen. Toimikunnan tehtävänä on muun muassa räjähteiden valmistamiseen, merkitsemiseen ja tunnistamiseen liittyvän teknisen kehityksen seuraaminen. Toimikunnan tehtävänä on myös antaa suosituksia yleissopimuksen teknisen liitteen muuttamiseksi, mikä mahdollistaa esimerkiksi uusien tunnustusainesten hyväksymisen. Sopimuspuolena Suomi voi asettaa ehdokkaan toimikuntaan

valittavaksi ja pyrkiä siten vaikuttamaan yleissopimuksella säädettäviin asioihin.

Lukuun ottamatta välimiesmenettelyä koskevaa 11 artiklaa yleissopimukseen ei ole sallittua tehdä varaumia. Varaumien kiellolla pyritään varmistamaan yleissopimuksen yhdenmukainen noudattaminen eri sopimusvaltioissa.

Johdanto

Yleissopimuksen johdannossa ilmaistaan sopimuspuolten tietoisuus terroritekojen uhkasta kansainväliselle turvallisuudelle ja syvä huolestuminen ilma-alusten, muiden kuljetusvälineiden ja kohteiden tuhoamiseen tähdätyistä terroriteoista samoin kuin siitä, että tällaisiin terroritekoihin on käytetty muovailtavia räjähteitä. Sopimuspuolet katsoivat, että räjähteiden merkitseminen tunnistamista varten edistäisi huomattavasti näiden laittomien tekojen ehkäisemistä, minkä vuoksi valtiot tulisi velvoittaa kansainvälisellä sopimuksella ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että muovailtavat räjähteet on merkitty asianmukaisesti.

1 artikla. Artikla sisältää sopimuksen määritelmät. Artiklan 1 kappaleen mukaan räjähteellä tarkoitetaan yleissopimuksen teknisessä liitteessä kuvattuja räjähdysaineita, joista yleensä käytetään nimitystä "muovailtavat räjähteet", mukaan luettuina muovailtavat tai elastiset levymäiset räjähteet. Neuvotteluvaiheessa käytettiin pidempää ilmaisua, jossa "levyräjähde" mainittiin erikseen (plastic and sheet explosives). Jälkimmäisen termin katsottiin kuitenkin sisältyvän muovailtavan räjähteen käsitteeseen, joskin molemmat termit jätettiin sopimuksen ranskankieliseen tekstiin. Yleissopimus on rajattu kattamaan vain muovailtavat räjähteet (plastic explosives), mutta päätöslauselmassa, jonka kansainvälinen diplomaattikonferenssi antoi yleissopimuksen tekemisen yhteydessä, kehoitetaan ICAOn neuvostoa tutkimaan muidenkin kuin muovailtavien räjähteiden merkitsemistä.

Artiklan 2 kappaleen mukaan "tunnustusaine" tarkoittaa yleissopimuksen teknisessä liitteessä kuvattua ainetta, joka lisätään räjähteeseen sen tekemiseksi tunnistettavaksi.

Artiklan 3 kappaleen mukaan "merkitseminen" tarkoittaa tunnustusaineen lisäämistä räjähteeseen yleissopimuksen teknisen liitteen mukaisesti.

Artiklan 4 kappaleen mukaan "valmistus" tarkoittaa jokaista räjähteitä tuottavaa käsitteilyä mukaan lukien jälleenkäsittely.

Artiklan 5 kappaleen mukaan "asianmukaisesti sallittuihin sotilaallisiin laitteisiin" sisältyvät muun muassa asianomaisen sopimusvaltion lakien ja määräysten mukaisesti yksinomaan sotilaallisiin tarkoituksiin tai poliisitarkoituksiin valmistetut patruunat, pommit, ammukset, miinat, ohjukset, raketit, muotoillut panokset, kranaatit ja ontelo-panokset.

Artiklan 6 kappaleen mukaan "tuottajavaltio" tarkoittaa valtiota, jonka alueella valmistetaan sopimuksessa tarkoitettuja räjähteitä.

2 artikla. Artiklassa määrätään sopimusvaltiolle velvollisuus ryhtyä tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen ja estääkseen merkitsemättömien räjähteiden valmistuksen alueellaan.

3 artikla. Artiklan 1 kappaleessa määrätään sopimusvaltiolle velvollisuus ryhtyä tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen ja estääkseen merkitsemättömien räjähteiden siirtämisen alueelleen tai alueeltaan.

Artiklan 2 kappaleen mukaan edellistä kappaletta ei sovelleta merkitsemättömien räjähteiden siirtoon silloin, kun siirto tapahtuu tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa yleissopimuksen tavoitteiden kanssa, ja siirron suorittavat sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavat sopimusvaltion viranomaiset kyseisen sopimusvaltion valvonnassa yleissopimuksen 4 artiklan 1 kappaleen mukaisesti.

4 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin valvoakseen tiukasti ja tehokkaasti sellaisten merkitsemättömien räjähteiden hallussapitoa ja hallussapidon siirtoa, jotka on valmistettu sen alueella tai tuotu sen alueelle ennen kuin yleissopimus on tullut sen osalta voimaan. Määräyksen tarkoituksena on estää tällaisten räjähteiden ohjautuminen tai käyttäminen yleissopimuksen periaatteiden kanssa ristiriidassa oleviin tarkoituksiin.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusval-

tion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikki artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen räjähteiden varastot, jotka eivät ole sopimusvaltion sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavien viranomaisten hallussa, tuhoetaan tai käytetään tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa yleissopimuksen tavoitteiden kanssa, taikka merkitään tai saatetaan pysyvästi käyttökelvottomiksi kolmen vuoden kuluessa siitä, kun yleissopimus tulee voimaan tuon sopimusvaltion osalta.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikki artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen räjähteiden varastot, jotka ovat sen sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavien viranomaisten hallussa ja joita ei käytetä asianmukaisesti sallittujen sotilaallisten laitteiden olennaisina osina, tuhoetaan tai käytetään tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa yleissopimuksen tavoitteiden kanssa, taikka merkitään tai saatetaan pysyvästi käyttökelvottomiksi 15 vuoden kuluessa siitä, kun yleissopimus tulee voimaan tuon sopimusvaltion osalta.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että sen alueelta mahdollisesti löydettävät muut kuin artiklan edellisissä kappaleissa tarkoitettut merkitsemättömät räjähteet tuhoetaan mahdollisimman pian. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin sellaiset merkitsemättömien räjähteiden varastot, jotka sinä päivänä, jolloin yleissopimus tulee voimaan asianomaisen sopimusvaltion osalta, ovat sen sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavien viranomaisten hallussa, jos niitä käytetään asianmukaisesti sallittujen sotilaallisten laitteiden olennaisina osina. Kappaleella pyritään kattamaan kaikki ne aineet, jotka jäävät kolmen ensimmäisen kappaleen ulkopuolelle.

Artiklan 5 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin valvoakseen tehokkaasti yleissopimuksen teknisen liitteen I osan II kappaleessa tarkoitettujen räjähteiden hallussapitoa ja hallussapidon siirtoa, jotta estetään räjähteiden ohjaaminen tai käyttäminen tämän yleissopimuksen periaatteiden kanssa ristiriidassa oleviin tarkoituksiin.

Artiklan 6 kappaleen mukaan sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että merkitsemättömät räjähteet, jotka valmistetaan sen alueella sen jälkeen, kun yleissopimus tulee sen osalta voimaan, ja jotka eivät sisälly tämän yleissopimuksen teknisen liitteen I osan II kappaleen d kohtaan, tuhotaan mahdollisimman pian. Sama koskee merkitsemättömiä räjähteitä, jotka eivät enää kuulu II kappaleen muiden kohtien soveltamisalaan.

5 artikla. Artiklan 1 kappaleessa perustetaan Kansainvälinen räjähdysainetekninen toimikunta, johon kuuluu vähintään 15 ja korkeintaan 19 jäsentä, jotka Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvosto on nimittänyt yleissopimuksen sopimusvaltioiden ehdolle asettamista henkilöistä.

Artiklan 2 kappaleen mukaan toimikunnan jäsenten on oltava asiantuntijoita, joilla on välitön ja huomattava kokemus räjähteiden valmistamiseen, tunnistamiseen tai tutkimukseen liittyvissä asioissa. Yleissopimuksen tehneen kansainvälisen diplomaattikonferenssin päätöslauselmassa toivotaan toimikunnan olevan maantieteellisesti edustava. Sopimusvaltiot voivat asettaa ehdolle toimikuntaan myös muiden kuin sopimusvaltioiden kansalaisia.

Artiklan 3 kappaleen mukaan toimikunnan jäsenten toimikausi on kolme vuotta ja heidät voidaan valita uudelleen.

Artiklan 4 kappaleen mukaan toimikunnan kokoukset kutsutaan koolle vähintään kerran vuodessa Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön päämajaan tai neuvoston määräämään tai hyväksymään paikkaan sen määräämänä ja hyväksymänä aikana.

Artiklan 5 kappaleen mukaan toimikunta hyväksyy itse omat menettelytapasääntönsä ja alistaa ne neuvoston hyväksyttäväksi.

6 artikla. Yleissopimuksen artikla 6 määrittelee toimikunnan tehtävät, ensi sijassa alan teknisen kehityksen seuraamisen ja siitä raportoimisen.

Artiklan 1 kappaleen mukaan toimikunnan tehtävänä on seurata räjähteiden valmistamiseen, merkitsemiseen ja tunnistamiseen liittyvää teknistä kehitystä.

Artiklan 2 kappaleen mukaan toimikunnan on neuvoston välityksellä ilmoitettava tuloksestaan sopimusvaltioille ja asianomaisille

kansainvälisille järjestöille.

Artiklan 3 kappaleen mukaan toimikunnan on tarvittaessa annettava neuvostolle suosituksia yleissopimuksen teknisen liitteen muuttamiseksi. Toimikunnan on pyrittävä tekemään suosituksia koskevat päätöksensä yksimielisesti. Jollei yksimielisyyttä saavuteta, toimikunta tekee päätökset jäsentensä kahden kolmasosan enemmistöllä.

Artiklan 4 kappaleen mukaan neuvosto voi toimikunnan suosituksesta tehdä sopimusvaltioille ehdotuksia yleissopimuksen teknisen liitteen muuttamiseksi.

7 artikla. Artikla koskee sopimuksen liitteen muuttamismenettelyä, joka haluttiin alan nopean teknisen kehityksen vuoksi tehdä yksinkertaisemmaksi kuin muun sopimuksen muuttaminen. Lähtökohtana on, että mahdollisesti ilmenevät muutostarpeet katettaisiin ensisijaisesti liitettä muuttamalla.

Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltio voi 90 päivän kuluessa yleissopimuksen tekniseen liitteeseen ehdotetun muutoksen tiedoksiantopäivästä esittää neuvostolle lausuntonsa. Neuvoston on saatettava nämä lausunnot viipymättä toimikunnan käsiteltäviksi. Neuvoston on pyydyttävä sopimusvaltiota, joka esittää ehdotettua muutosta koskevan lausunnon tai vastalauseen, neuvottelemaan toimikunnan kanssa.

Artiklan 2 kappaleen mukaan toimikunnan on käsiteltävä sopimusvaltioiden edellä olevan kappaleen nojalla esittämiä näkökantoja ja annettava lausuntonsa neuvostolle. Neuvosto voi käsiteltyään toimikunnan lausuntoa ja ottaen huomioon muutoksen luonteen ja sopimusvaltioiden lausunnot, mukaan lukien tuottajavaltioiden lausunnot, esittää muutoksen kaikkien sopimusvaltioiden hyväksyttäväksi.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että mikäli vähintään viisi sopimusvaltiota ei 90 päivän kuluessa siitä, kun neuvosto on antanut ehdotetun muutoksen tiedoksi, ole kirjallisesti ilmoittanut neuvostolle vastustavansa ehdotettua muutosta, muutos katsotaan hyväksytyksi ja se tulee voimaan 180 päivän kuluttua hyväksymisestä tai muusta sellaisesta määräajasta, joka ehdotetussa muutoksessa on määrätty niille sopimusvaltioille, jotka eivät nimenomaisesti ole vastustaneet muutosta.

Artiklan 4 kappaleen mukaan ehdotettua muutosta nimenomaisesti vastustaneet sopimusvaltiot voivat myöhemmin tallettamalla hyväksymiskirjan ilmoittaa suostuvansa noudattamaan muutoksen määräyksiä.

Artiklan 5 kappaleen mukaan neuvoston on siirrettävä muutos toimikunnan lähemmin harkittavaksi, jos vähintään viisi sopimusvaltiota on vastustanut ehdotettua muutosta.

Artiklan 6 kappaleen mukaan neuvosto voi myös kutsua koolle kaikkien sopimusvaltioiden kokouksen, jos ehdotettua muutosta ei ole hyväksytty artiklan 3 kappaleen mukaisesti.

8 artikla. Artikla määrittelee sopimusvaltioiden tiedotusvelvollisuuden toimikunnalle ja ICAOn neuvostolle.

Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltioiden on mahdollisuuksien mukaan toimitettava neuvostolle tiedot, jotka auttavat toimikuntaa suorittamaan tehtävänsä 6 artiklan 1 kappaleen nojalla.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltioiden on ilmoitettava neuvostolle toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi. Neuvosto ilmoittaa nämä tiedot kaikille sopimusvaltioille ja asianomaisille kansainvälisille järjestöille.

9 artikla. Artiklan mukaan neuvoston on yhteistyössä sopimusvaltioiden ja asianomaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin helpottaakseen tämän yleissopimuksen täytäntöönpanoa, mukaan lukien teknisen avun antaminen ja toimenpiteet räjähteiden merkitsemiseen ja tunnistamiseen liittyvää teknistä kehitystä koskevien tietojen vaihtamiseksi. Artiklan sanamuoto velvoittaa Kansainvälistä siviili-ilmailujärjestöä toimimaan koordinaattorina, mutta ei aseta järjestölle taloudellisia velvoitteita.

10 artikla. Artiklan mukaan yleissopimuksen tekninen liite on yleissopimuksen olennainen osa. Tällä määräyksellä selvennetään sitä, että liitteen sisältöä ei voi muuttaa siten, että sopimusvaltion suhde yleissopimukseen muuttuisi. Liitteellä on siis sama oikeudellinen asema kuin sopimuksella, vaikka liitettä onkin helpompi muuttaa kuin itse sopimusta.

11 artikla. Artikla sisältää määräykset välimiesmenettelystä. Jos sopimuspuolten vä-

listä yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevaa riitaa ei voida kohtuullisessa ajassa selvittää neuvotteluteitse, se tulee osapuolen pyynnöstä alistaa välimiesmenettelyyn. Välimiesmenettely ei kuitenkaan ole pakollinen. Mikäli sopimusvaltiot eivät kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön tekemisestä ole päässeet sopimukseen välimiesmenettelystä, mikä tahansa näistä sopimusvaltioista voi alistaa riidan Kansainväliselle tuomioistuimelle tuomioistuimen peruskirjan mukaisesti tehdyllä pyynnöllä.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolen on mahdollista tehdä välimiesmenettelyä koskeva varauma. Sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen ilmoittaa, ettei se katso edellisen kappaleen sitovan itseään. Muut sopimusvaltiot eivät ole sidottuja edelliseen kappaleeseen sellaiseen sopimusvaltioon nähden, joka on tehnyt tällaisen varauman.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltio, joka on tehnyt edellisen kappaleen mukaisen varauman, voi milloin tahansa peruuttaa varauman ilmoittamalla siitä tallettajalle.

Suomi on tunnustanut Kansainvälisen tuomioistuimen tuomiovallan jokaisen saman velvoituksen hyväksyvään valtioon nähden (SopS 29/1958). Valtioiden välisiä, sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitaisuuksia koskevia määräyksiä on useissa Suomea velvoittavissa kahden- ja monenvälisissä sopimuksissa, ja Suomi on perinteisesti kannattanut pakollisten riitojenratkaisulausekkeiden sisällyttämistä sekä kahden- että monenvälisiin sopimuksiin. Suomen tarkoituksena ei ole tehdä yleissopimukseen 11 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua varaumaa.

12 artikla. Artikla sisältää määräykset varaumista. Artiklan mukaan yleissopimukseen ei 11 artiklan määräyksiä lukuunottamatta voi tehdä varaumia.

13 artikla. Artikla sisältää määräykset yleissopimuksen allekirjoittamisesta, yleissopimuksen ratifioimisesta, hyväksymisestä tai liittymisestä siihen. Lisäksi artikla sisältää yleissopimuksen voimaantuloa koskevat määräykset.

Kun valtio tallettaa ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa, sen tulee ilmoittaa,

onko se tuottajavaltio. Koska Suomen alueella valmistetaan sopimuksen tarkoittamia räjähteitä, tarkoituksena on ilmoittaa ratifioimiskirjan talletuksen yhteydessä, että Suomi on tuottajavaltio.

14 artikla. Artiklassa määrätään tallettajan velvollisuuksista. Kysymys on tallettajan tehtäviin tavanomaisesti kuuluvista ilmoituksista koskien yleissopimuksen allekirjoituksia, ratifiointeja, hyväksymisiä tai liittymisiä samoin kuin yleissopimuksen tai sen muutosten voimaantuloa, irtisanomisia ja 11 artiklan 2 kappaleen mukaisia välimiesmenettelyä koskevia varauksia. Tallettajan on myös erikseen mainittava, onko valtio ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisen yhteydessä ilmoittanut olevansa tuottajavaltio.

15 artikla. Artikla sisältää määräykset yleissopimuksen irtisanomisesta. Sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen milloin tahansa ilmoittamalla siitä tallettajalle kirjallisesti. Irtisanominen tapahtuu tallettamalla irtisanomiskirja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön pääsihteerin huostaan ja se tulee voimaan 180 päivän kuluttua siitä, kun pääsihteerin on vastaanottanut irtisanomiskirjan.

Tekninen liite. Tekninen liite jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan ne räjähteet, joita sopimus koskee ja joita se ei koske sekä tarkennetaan eräiden käsitteiden määritelmiä. Teknisen liitteen toisessa osassa on luettelo neljästä tunnistusaineesta ja niiden kemiallisista kaavoista sekä määritelmä siitä, milloin räjähdysainetta on pidettävä merkittynä.

2. Lakiehdotusten perustelut

2.1. Laki muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 § Pykälä sisältää säännöksen siitä, että yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Sopimukseen ei 11 artiklan määräyksiä lukuun ottamatta voi tehdä varauksia. Suomen tarkoituksena ei ole tehdä yleissopimukseen 11 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua varauksia.

2 § Pykälä sisältää säännöksen toimivaltaisista viranomaisista, jotka valvovat yleissopimuksen määräyksiin perustuvien velvoitteiden noudattamista. Yleissopimuksen tarkoittamien räjähteiden valmistusta ja varastointia Suomessa valvoo turvatekniikan keskus. Tullilaitos ja rajavartiolaitos valvovat muovailtavien räjähteiden maahantuontia. Puolustusvoimien valmistamien, sen hallussa olevien ja sen käyttöön tarkoitettujen räjähteiden osalta valvontaviranomainen on pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto. Vastaavasti rajavartiolaitoksen valmistamien, sen hallussa olevien ja sen käyttöön tarkoitettujen räjähteiden osalta säännösten noudattamista valvoo rajavartiolaitos.

3 § Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantuloa säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.2. Laki räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta

1 a § Ehdotetun pykälän 1 momentti sisältää yleissopimuksen 2-4 artiklan mukaisen kiellon tuoda maahan, valmistaa, pitää hallussa tai luovuttaa yleissopimuksessa tarkoitettuja räjähteitä, ellei niihin ole lisätty merkkiainetta sopimuksessa tarkoitettulla tavalla. Momentti sisältää myös asetuksenantovaltuutuksen, jonka nojalla yleissopimuksen liitteen mukainen räjähdysainetekninen sääntely voidaan antaa kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen 1 pykälä sisältää sopimuksen tarkoittaman muovailtavan räjähteen teknisen määritelmän. Asetusluonnoksen 2 pykälä sisältää luettelon neljästä tunnistusaineesta ja niiden kemiallisista kaavoista sekä määritelmän siitä, milloin räjähdysainetta on pidettävä merkittynä. Lisäksi pykälässä on viittaus muovailtavien räjähteiden merkitsemiseen käytettävien kemikaalien käsittelyä ja varastointia koskeviin säännöksiin.

Ehdotetun pykälän 2 momentti sisältää rajoitussäännöksen, jonka mukaan 1 momentin kiello ei koske muovailtavia räjähteitä, joita tarvitaan pieniä määriä sopimuksen sallimiin tarkoituksiin. Sallittuja tarkoituksia ovat uusien tai muunneltujen räjähteiden tutkimus,

kehittäminen ja testaus, räjähteiden havaitsemisen harjoittelu ja räjähteiden havaitsemiseen tarkoitettujen laitteiden kehittäminen ja kokeilu samoin kuin rikostekniset tutkimukset, rikostutkimusmenetelmien kehittäminen ja muut oikeuslääketieteelliset tarkoitukset. Räjähteiden valmistamisesta ja käsittelystä säädetään tarkemmin räjähdeasetuksessa (473/1993). Säännös perustuu sopimuksen liitteen 1 osan II kohdan a, b ja c alakohtiin.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan muovailtavia räjähteitä voi tuoda Suomeen, vaikka niitä ei ole merkitty sopimuksen mukaisesti, jos räjähteiden vastaanottajana on puolustusvoimat, poliisi tai rajavartiolaitos. Säännös perustuu sopimuksen 3 artiklan 2 kappaleeseen, joka sallii merkitsemättömien räjähteiden siirron, kun siirto tapahtuu tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa yleissopimuksen tavoitteiden kanssa, ja siirron suorittavat sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavat sopimusvaltion viranomaiset kyseisen sopimusvaltion valvonnassa.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan yleissopimuksessa tarkoitettujen muovailtavien räjähteiden maastaviennistä on voimassa, mitä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa säädetään. Tarkoituksena on, että muovailtavat räjähteet sisällytetään puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen täytäntöönpanosta annettuun puolustusministeriön päätökseen (192/1997) yleissopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä. Tällöin muovailtavien räjähteiden maastavienti olisi luvanvaraista ja lupaharkinnassa voitaisiin valvoa yleissopimuksen 3 artiklassa tarkoitettua vientikiellon noudattamista. Tällöin tulisivat sovellettaviksi myös sanotun lain 7 §:ssä olevat maastavientirikosta ja -rikkomusta koskevat säännökset.

3. Voimaantulo

Muoviräjähteiden merkitsemistä tunnistamista varten koskeva yleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 21 päivänä kesäkuuta 1998. Ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tämän jälkeen tallettavan valtion osalta sopimus tulee voimaan kuu-

denkymmenen päivän kuluttua tallettamisesta.

Ehdotettujen lakien voimaantulosta säädetäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Lait on tarkoitus säätää tulemaan voimaan samanaikaisesti, kun yleissopimus tulee voimaan Suomen osalta.

Lisäksi jälkimmäisen lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen yhteyteen ehdotetaan sijoitettavaksi yleissopimuksen mukaisia määräaikoja koskevat siirtymäsäännökset. Ensimmäinen niistä koskee ennen lain voimaantuloa valmistettuja ja maahantuotuja muovailtavia räjähteitä, joita saa käyttää, pitää hallussa ja luovuttaa kolmen vuoden ajan lain voimaantulosta, vaikka niihin ei ole lisätty merkkiainetta sopimuksen määräysten mukaisesti.

Toisen siirtymäsäännöksen mukaan puolustusvoimien, poliisin, ja rajavartiolaitoksen hallussa olevaa muovailtavaa räjähdysainetta saa käyttää, pitää hallussa ja luovuttaa 15 vuoden ajan lain voimaantulosta, vaikka siihen ei ole lisätty merkkiainetta. Puolustusvoimien, poliisin ja rajavartiolaitoksen hallussa olevaa muovailtavaa räjähdysainetta, joka on yleissopimuksessa tarkoitettuna, asianmukaisesti sallitun sotilaallisen laitteen olennaisena osana, saadaan käyttää tämän jälkeenkin, vaikka siihen ei ole lisätty merkkiainetta, jos laite on ollut kyseisen viranomaisen hallussa tämän lain tullessa voimaan tai valmistetaan kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Ulkovaltojen kanssa tehty kansainvälinen sopimus kuuluu perustuslain 94 §:n mukaan eduskunnan hyväksymistoimivallan piiriin, jos sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan perustuslain 94 §:ssä tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys

koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa. (ks. PeVL 11 ja 12/2000 vp)

Yleissopimuksen 2-4 artiklan määräykset rajoittavat merkitsemättömien räjähteiden valmistamista, siirtämistä, hallussapitoa ja käyttämistä. Näiden määräysten voidaan katsoa vaikuttavan omaisuuden suojaan sekä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin ja siten kuuluvan lainsäädännön alaan. Kyseisten sopimusmääräysten kohteena olevista asioista on Suomessa säädetty puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetulla lailla sekä räjähdysvaarallisista aineista annetulla lailla, minkä vuoksi ne kuuluvat lainsäädännön alaan. Sillä seikalla, että yleissopimuksen määräykset ovat sopusoinnussa puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain ja räjähteiden maastavientiä koskevan muun kansallisen lainsäädännön kanssa, ei tässä suhteessa ole merkitystä.

Yleissopimuksen 1 artiklassa määritellään yleissopimuksessa käytettävät käsitteet. Koska sopimusmääräysten soveltaminen riippuu olennaisesti käsitteille annettavista merkityksisällöistä, 1 artiklankin on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 10 artiklan mukaan yleissopimuksen tekninen liite on sopimuksen olennainen osa. Liitteen 1 osan II kappale sisältää määrittelyt niistä räjähdysaineista, joita ei pidetä yleissopimuksessa tarkoitettuina räjähdysaineina. Nämä määrittelyt rajaavat sopimusvaltion velvoitteita suhteessa 2-4 artiklaan. Koska sopimusmääräykset pannaan kansallisesti täytäntöön lähinnä kriminaalisoittein, näillä liitteen määräyksillä on vaikutus rangaistavan käyttäytymisen alaan. Tämän vuoksi myös liitteen 1 osan II kappaleen

määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Yleissopimuksen 11 artiklassa on määräykset pakollisesta riidanratkaisumenettelystä. Riidanratkaisumenettelyn tuloksena saattaa syntyä Suomea sitovia ratkaisuja asioista, jotka koskevat sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Tämän vuoksi myös 11 artikla kuuluu lainsäädännön alaan.

Esityksessä ehdotetaan edellä sanotun mukaisesti, että muovailtavien räjähteiden maahantuontia, valmistamista, hallussa pitämistä ja luovuttamista koskevat perussäännökset säädetään lailla. Esitykseen sisältyy tätä koskien eduskunnan hyväksyttäväksi annettava lakiehdotus muovailtavien räjähteiden merkitsemistä tunnistamista varten koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta samoin kuin ehdotus laiksi räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta. Räjähdysaineteknisiä yksityiskohtia koskeva sääntely on tarkoitus toteuttaa kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella, joka on tämän esityksen liitteenä.

Yleissopimuksen voimaansaattaminen ei edellytä Ahvenanmaan maakunnan myötävaikutusta

5. Säättämisjärjestys

Esitys sisältää ehdotuksen yleissopimuksen voimaansaattamislainsiksi. Yleissopimukseen tai lakiehdotukseen ei sisälly määräyksiä, joiden nojalla lakiehdotus tulisi käsitellä perustuslain 95 §:n 2 momentissa säädetyssä niin sanotussa supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 tehdyn yleissopimuksen muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 tehdyn muovailtavien räjähteiden merkitsemistä tunnistamista varten koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Yleissopimuksessa tarkoitettujen räjähteiden valmistusta ja varastointia Suomessa valvoo turvatekniikan keskus. Tullilaitos ja rajavartiolaitos valvovat muovailtavien räjähteiden

maahantuontia. Puolustusvoimien valmistamien, hallussa olevien ja käyttöön tarkoitettujen muovailtavien räjähteiden osalta valvontaviranomainen on pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto. Rajavartiolaitoksen valmistamien, hallussa olevien ja käyttöön tarkoitettujen räjähteiden osalta merkitsemistä koskevien säännösten noudattamista valvoo rajavartiolaitos.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tavallan presidentin asetuksella.

2.**Laki****räjähdyksvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään räjähdysvaarallisista aineista 19 päivänä kesäkuuta 1953 annettuun lakiin (263/1953) uusi 1 a § seuraavasti:

1 a §

Sellaisia muovailtavia räjähteitä, joita tarkoitetaan muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten tehdyssä

yleissopimuksessa, ei saa tuoda maahan, valmistaa, pitää hallussa eikä luovuttaa, ellei niihin ole lisätty merkkiainetta sopimuksessa tarkoitettulla tavalla. Tarkemmat määräykset

merkkiaineen lisäämistä muovailtaviin räjähteisiin koskevista räjähdysaineteknisistä vaatimuksista annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Muovailtavien räjähteiden maahantuontia, valmistamista, hallussapitoa ja luovuttamista koskeva kielto ei koske muovailtavia räjähteitä, joita tarvitaan pieniä määriä:

- 1) uusien tai muunneltujen räjähteiden tutkimukseen, kehittämiseen tai testaukseen;
- 2) räjähteiden havaitsemisen harjoittelua varten tai räjähteiden havaitsemiseen tarkoitettujen laitteiden kehittämistä ja kokeilua varten; sekä
- 3) rikosteknisiin tutkimuksiin, rikostutkimenetelmien kehittämiseen ja muihin oikeuslääketieteellisiin tarkoituksiin.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, muovailtavia räjähteitä voi tuoda Suomeen, vaikka niitä ei ole merkitty sopimuksen mukaisesti, jos räjähteiden vastaanottajana on puolustusvoimat, poliisi tai rajavartiolaitos.

Yleissopimuksessa tarkoitettujen muovailtavien räjähteiden maastaviennistä on voimassa, mitä puolustustarvikkeiden maasta-

viennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa (242/1990) säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Ennen tämän lain voimaantuloa valmistetuja ja maahantuotuja muovailtavia räjähteitä saa käyttää, pitää hallussa ja luovuttaa kolmen vuoden ajan lain voimaantulosta, vaikka niihin ei ole lisätty merkkiainetta sopimuksen määräysten mukaisesti.

Puolustusvoimien, poliisin, ja rajavartiolaitoksen hallussa olevaa muovailtavaa räjähdysainetta saa kuitenkin käyttää, pitää hallussa ja luovuttaa 15 vuoden ajan lain voimaantulosta, vaikka siihen ei ole lisätty 1 a §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla merkkiainetta. Muovailtavaa räjähdysainetta, joka on yleissopimuksessa tarkoitettun, asianmukaisesti sallitun sotilaallisen laitteen olennaisena osana, saadaan käyttää tämän jälkeenkin siihen merkkiainetta lisäämättä, jos laite on ollut edellä mainitun viranomaisen hallussa tämän lain tullessa voimaan tai se valmistetaan kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus

merkkiaineen lisäämisestä muovailtaviin räjähteisiin

Kauppa- ja teollisuusministerin päätöksen mukaisesti säädetään räjähdysvaarallisista aineista 19 päivänä kesäkuuta 1953 annetun lain (263/1953) 1 a §: n nojalla sellaisena kuin se on laissa /2001:

1 §

Tämä asetus koskee muovailtavia räjähteitä, jotka:

- 1) sisältävät yhtä tai useampaa räjähdysainetta, jonka höyrynpaine puhtaana 25° C:n lämpötilassa on vähemmän kuin 10^{-4} Pa;
 - 2) sisältävät sideainetta; ja
- ovat normaalissa huonelämpötilassa muovailtavia.

2 §

Muovailtaviin räjähteisiin tulee lisätä valmistuksen yhteydessä 2 momentissa mainittua merkkiainetta niin, että merkkiaine on homogeenisesti sekoittunut räjähdysaineeseen ja merkkiaineen pitoisuus valmistetussa tuotteessa on vähintään 2 momentissa edellytetty vähimmäispitoisuus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna merkkiaineena voidaan käyttää seuraavia merkkiaineita:

1) etyleeniglykolidinitraatti (EGDN), vähimmäispitoisuus 0,2 paino-%;

2) 2,3-dimetyyli-2,3-dinitrobutaani (DMNB), vähimmäispitoisuus 0,1 paino-%;

3) para-mononitrotolueeni (p-MNT), vähimmäispitoisuus 0,5 paino-%; tai

4) orto-mononitrotolueeni (o-MNT), vähimmäispitoisuus 0,5 paino-%.

Räjähde, jonka normaalissa koostumuksessa on 2 momentissa tarkoitettua merkkiainetta vähintään siinä edellytetty vähimmäismäärä, on merkitty tässä asetuksessa tarkoitettulla tavalla.

Muovailtavien räjähteiden merkitsemiseen käytettävien kemikaalien käsittelyssä ja varastoinnissa on noudatettava, mitä siitä erikseen säädetään.

3 §

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä kuuta 2001.

(Suomennos)

YLEISSOPIMUS

muovailtavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot, jotka

ovat tietoisia terroritekojen vaikutuksesta kansainväliseen turvallisuuteen,

ilmaisevat syvän huolestumisensa ilmalusten, muiden kuljetusvälineiden ja muiden kohteiden tuhoamiseen tähdätyistä terroriteoista,

ovat huolestuneita siitä, että tällaisiin terroritekoihin on käytetty muovailtavia räjähteitä,

katsovat, että tällaisten räjähdysaineiden merkitseminen tunnistamista varten edistäisi huomattavasti näiden laittomien tekojen ehkäisemistä,

katsovat, että tällaisten laittomien tekojen vähentämiseksi tarvitaan pikaisesti kansainvälinen asiakirja, joka velvoittaa valtiot ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että muoviräjähteet on merkitty asianmukaisesti,

ottavat huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston 14 päivänä kesäkuuta 1989 antaman päätöslauselman 635 ja Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 4 päivänä joulukuuta 1989 antaman päätöslauselman 44/29, joissa Kansainvälistä siviili-ilmailujärjestöä kehoitetaan tehostamaan työtään kansainvälisen järjestelmän luomiseksi muovailtavien räjähteiden ja levymäisten räjähteiden merkitsemiseksi tunnistamista varten,

ottavat huomioon Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön yleiskokouksen 27 istunnon yksimielisesti hyväksymän päätöslauselman A27-8, jossa kiirehdyttiin uuden kansainvälisen asiakirjan valmistelua muovailtavien räjähteiden ja levymäisten räjähteiden merkitsemiseksi tunnistamista varten, ja

toteavat tyytyväisinä Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston osuuden tämän yleissopimuksen valmistelussa samoin kuin sen valmiuden ottaa suorittaakseen

CONVENTION

on the Marking of Plastic Explosives for the Purpose of Detection

The states parties to this convention,

conscious of the implications of acts of terrorism for international security;

expressing deep concern regarding terrorist acts aimed at destruction of aircraft, other means of transportation and other targets;

concerned that plastic explosives have been used for such terrorist acts;

considering that the marking of such explosives for the purpose of detection would contribute significantly to the prevention of such unlawful acts;

recognizing that for the purpose of deterring such unlawful acts there is an urgent need for an international instrument obliging States to adopt appropriate measures to ensure that plastic explosives are duly marked;

considering United Nations Security Council Resolution 635 of 14 June 1989, and United Nations General Assembly Resolution 44/29 of 4 December 1989 urging the International Civil Aviation Organization to intensify its work on devising an international regime for the marking of plastic or sheet explosives for the purpose of detection;

bearing in mind Resolution A27-8 adopted unanimously by the 27th Session of the Assembly of the International Civil Aviation Organization which endorsed with the highest and overriding priority the preparation of a new international instrument regarding the marking of plastic or sheet explosives for detection;

noting with satisfaction the role played by the Council of the International Civil Aviation Organization in the preparation of the Convention as well as its willingness to

yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvät tehtävät,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Tässä yleissopimuksessa:

1. "Räjähde" tarkoittavat tämän yleissopimuksen teknisessä liitteessä kuvattuja räjähdysaineita, joista yleensä käytetään nimitystä "muovailtavat räjähde", mukaan lukien joustavat tai elastiset levymäiset räjähde.

2. "Tunnistusaine" tarkoittaa tämän yleissopimuksen teknisessä liitteessä kuvattua ainetta, joka lisätään räjähteeseen sen tekemiseksi tunnistettavaksi.

3. "Merkitseminen" tarkoittaa tunnistusaineen lisäämistä räjähteeseen tämän yleissopimuksen teknisen liitteen mukaisesti.

4. "Valmistus" tarkoittaa jokaista räjähdettä tuottavaa käsittelyä, mukaan lukien jälleenkäsittely.

5. "Asianmukaisesti sallittuihin sotilaallisiin laitteisiin" sisältyvät muun muassa asianomaisen sopimusvaltion lakien ja määräysten mukaisesti yksinomaan sotilaallisiin tarkoituksiin tai poliisitarkoituksiin valmistetut patruunat, pommit, ammukset, miinat, ohjukset, raketit, muotoillut panokset, kranaatit ja ontelopanokset.

6. "Tuottajavaltio" tarkoittaa valtiota, jonka alueella valmistetaan räjähteitä.

2 artikla

Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen ja estääkseen merkitsemättömien räjähteiden valmistuksen alueellaan.

3 artikla

1. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin kieltääkseen ja estääkseen merkitsemättömien räjähteiden siirtämisen alueelleen tai alueeltaan.

2. Edellistä kappaletta ei sovelleta merkitsemättömien räjähteiden siirtoon, kun siirto tapahtuu tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa tämän yleissopimuksen tavoitteiden kanssa, ja siirron suorittavat sotilaallisia

assume functions related to its implementation;

have agreed as follows:

Article I

For the purposes of this Convention:

1. "Explosives" mean explosive products, commonly known as "plastic explosives", including explosives in flexible or elastic sheet form, as described in the Technical Annex to this Convention.

2. "Detection agent" means a substance as described in the Technical Annex to this Convention which is introduced into an explosive to render it detectable.

3. "Marking" means introducing into an explosive a detection agent in accordance with the Technical Annex to this Convention.

4. "Manufacture" means any process, including reprocessing, that produces explosives.

5. "Duly authorized military devices" include, but are not restricted to, shells, bombs, projectiles, mines, missiles, rockets, shaped charges, grenades and perforators manufactured exclusively for military or police purposes according to the laws and regulations of the State Party concerned.

6. "Producer State" means any State in whose territory explosives are manufactured.

Article II

Each State Party shall take the necessary and effective measures to prohibit and prevent the manufacture in its territory of unmarked explosives.

Article III

1. Each State Party shall take the necessary and effective measures to prohibit and prevent the movement into or out of its territory of unmarked explosives.

2. The preceding paragraph shall not apply in respect of movements for purposes not inconsistent with the objectives of this Convention, by authorities of a State Party performing military or police functions, of

tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavat sopimusvaltion viranomaiset kyseisen sopimusvaltion valvonnassa 4 artiklan 1 kappaleen mukaisesti.

4 artikla

1. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin valvoakseen tiukasti ja tehokkaasti sellaisten merkitsemättömien räjähteiden hallussapitoa ja hallussapidon siirtoa, jotka on valmistettu sen alueella tai tuotu sen alueelle ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa kyseisen sopimusvaltion osalta, estääkseen niiden ohjautumisen tai käyttämisen tämän yleissopimuksen periaatteiden kanssa ristiriidassa oleviin tarkoituksiin.

2. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikki tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen räjähteiden varastot, jotka eivät ole sopimusvaltion sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavien viranomaisten hallussa, tuhotaan tai käytetään tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa tämän yleissopimuksen tavoitteiden kanssa, tai merkitään tai saatetaan pysyvästi käyttökelvottomiksi kolmen vuoden kuluessa siitä, kun tämä yleissopimus tulee voimaan kyseisen sopimusvaltion osalta.

3. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikki tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettujen räjähteiden varastot, jotka ovat sen sotilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suorittavien viranomaisten hallussa ja joita ei käytetä asianmukaisesti sallittujen sotilaallisten laitteiden olennaisilla osina, tuhotaan tai käytetään tarkoituksiin, jotka eivät ole ristiriidassa tämän yleissopimuksen tavoitteiden kanssa, tai merkitään tai saatetaan pysyvästi käyttökelvottomiksi 15 vuoden kuluessa siitä, kun tämä yleissopimus tulee voimaan kyseisen sopimusvaltion osalta.

4. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että sen alueelta mahdollisesti löydettävät merkitsemättömät räjähteet, joita ei ole tarkoitettu tämän artiklan edellisissä kappaleissa, tuhotaan sen alueella mahdollisimman pian, elleivät kyseessä ole sellaiset merkitsemättömien räjähteiden varastot, jotka ovat sen so-

unmarked explosives under the control of that State Party in accordance with paragraph 1 of Article IV.

Article IV

1. Each State Party shall take the necessary measures to exercise strict and effective control over the possession and transfer of possession of unmarked explosives which have been manufactured in or brought into its territory prior to the entry into force of this Convention in respect of that State, so as to prevent their diversion or use for purposes inconsistent with the objectives of this Convention.

2. Each State Party shall take the necessary measures to ensure that all stocks of those explosives referred to in paragraph 1 of this Article not held by its authorities performing military or police functions are destroyed or consumed for purposes not inconsistent with the objectives of this Convention, marked or rendered permanently ineffective, within a period of three years from the entry into force of this Convention in respect of that State.

3. Each State Party shall take the necessary measures to ensure that all stocks of those explosives referred to in paragraph 1 of this Article held by its authorities performing military or police functions and that are not incorporated as an integral part of duly authorized military devices are destroyed or consumed for purposes not inconsistent with the objectives of this Convention, marked or rendered permanently ineffective, within a period of fifteen years from the entry into force of this Convention in respect of that State.

4. Each State Party shall take the necessary measures to ensure the destruction, as soon as possible, in its territory of unmarked explosives which may be discovered therein and which are not referred to in the preceding paragraphs of this Article, other than stocks of unmarked explosives held by its authorities performing military

tilaallisia tehtäviä tai poliisitehtäviä suoritavien viranomaisten hallussa ja joita käytetään asianmukaisesti sallittujen sotilaallisten laitteiden olennaisina osina sinä päivänä, jolloin tämä yleissopimus tulee voimaan kyseisen sopimusvaltion osalta.

5. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin valvoakseen tiukasti ja tehokkaasti tämän yleissopimuksen teknisen liitteen 1 osan II kappaleessa tarkoitettujen räjähteiden hallussapitoa ja hallussapidon siirtoa estääkseen räjähteiden ohjautumisen tai käyttämisen sellaiseen tarkoitukseen, joka on ristiriidassa tämän yleissopimuksen periaatteiden kanssa.

6. Kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että merkittömät räjähteet, jotka on valmistettu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus tulee kyseisen sopimusvaltion osalta voimaan, ja joita ei tarkoiteta tämän yleissopimuksen teknisen liitteen 1 osan II kappaleen d kohdassa, samoin kuin merkittömät räjähteet, jotka eivät enää kuulu II kappaleen muiden kohtien soveltamisalan piiriin, tuhoetaan sen alueella mahdollisimman pian.

5 artikla

1. Tällä yleissopimuksella perustetaan Kansainvälinen räjähdysainetekninen toimikunta (jäljempänä "toimikunta"), johon kuuluu vähintään 15 ja korkeintaan 19 jäsentä, jotka Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvosto (jäljempänä "neuvosto") on nimittänyt tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden ehdolle asettamista henkilöistä.

2. Toimikunnan jäsenten on oltava asiantuntijoita, joilla on välitön ja huomattava kokemus räjähteiden valmistamiseen, tunnistamiseen tai tutkimukseen liittyvissä asioissa.

3. Toimikunnan jäsenten toimikausi on kolme vuotta ja heidät voidaan valita uudelleen.

4. Toimikunnan kokoukset kutsutaan koolle vähintään kerran vuodessa Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön päämajaan tai neuvoston määräämään tai hyväksymään paikkaan sen määräämänä ja hyväksymänä aikana.

or police functions and incorporated as an integral part of duly authorized military devices at the date of the entry into force of this Convention in respect of that State.

5. Each State Party shall take the necessary measures to exercise strict and effective control over the possession and transfer of possession of the explosives referred to in paragraph II of Part 1 of the Technical Annex to this Convention so as to prevent their diversion or use for purposes inconsistent with the objectives of this Convention.

6. Each State Party shall take the necessary measures to ensure the destruction, as soon as possible, in its territory of unmarked explosives manufactured since the coming into force of this Convention in respect of that State that are not incorporated as specified in paragraph II d) of Part 1 of the Technical Annex to this Convention and of unmarked explosives which no longer fall within the scope of any other subparagraphs of the said paragraph II.

Article V

1. There is established by this Convention an International Explosives Technical Commission (hereinafter referred to as "the Commission") consisting of not less than fifteen nor more than nineteen members appointed by the Council of the International Civil Aviation Organization (hereinafter referred to as "the Council") from among persons nominated by States Parties to this Convention.

2. The members of the Commission shall be experts having direct and substantial experience in matters relating to the manufacture or detection of, or research in, explosives.

3. Members of the Commission shall serve for a period of three years and shall be eligible for re-appointment.

4. Sessions of the Commission shall be convened, at least once a year at the Headquarters of the International Civil Aviation Organization, or at such places and times as may be directed or approved by the Council.

5. Toimikunta hyväksyy itse omat menettelytapasääntönsä ja alistaa ne neuvoston hyväksyttäväksi.

6 artikla

1. Toimikunta arvioi räjähteiden valmistamiseen, merkitsemiseen ja tunnistamiseen liittyvää teknistä kehitystä.

2. Toimikunta ilmoittaa arvioinnin tuloksista neuvoston välityksellä sopimusvaltioille ja asianomaisille kansainvälisille järjestöille.

3. Tarvittaessa toimikunta antaa neuvostolle suosituksia tämän yleissopimuksen teknisen liitteen muuttamiseksi. Toimikunta pyrkii tekemään tällaisia suosituksia koskevat päätöksensä yksimielisesti. Ellei yksimielisyyttä saavuteta, toimikunta tekee päätökset jäsentensä kahden kolmasosan äänen enemmistöllä.

4. Neuvosto voi toimikunnan suosituksesta tehdä sopimusvaltioille ehdotuksia tämän yleissopimuksen teknisen liitteen muuttamiseksi.

7 artikla

1. Sopimusvaltio voi 90 päivän kuluessa tämän yleissopimuksen tekniseen liitteeseen ehdotetun muutoksen tiedoksiantopäivästä antaa neuvostolle lausuntonsa. Neuvosto saattaa nämä lausunnot viipymättä toimikunnan käsiteltäviksi. Neuvosto pyytää sopimusvaltiota, joka esittää ehdotettua muutosta koskevan lausunnon tai vastalauseen, neuvottelemaan toimikunnan kanssa.

2. Toimikunta käsittelee sopimusvaltioiden edellä olevan kappaleen nojalla esittämiä näkökantoja ja antaa lausuntonsa neuvostolle. Käsiteltyään toimikunnan lausunnon neuvosto voi esittää muutoksen kaikkien sopimusvaltioiden hyväksyttäväksi, ottaen huomioon muutoksen luonteen ja sopimusvaltioiden lausunnot, mukaan lukien tuottajavaltioiden lausunnot.

3. Jos vähintään viisi sopimusvaltiota ei 90 päivän kuluessa siitä, kun neuvosto on ilmoittanut ehdotetun muutoksen tiedoksi, ole kirjallisesti ilmoittanut neuvostolle vastustavansa ehdotettua muutosta, muutos katsotaan hyväksytyksi ja se tulee voimaan

5. The Commission shall adopt its rules of procedure, subject to the approval of the Council.

Article VI

1. The Commission shall evaluate technical developments relating to the manufacture, marking and detection of explosives.

2. The Commission, through the Council, shall report its findings to the States Parties and international organizations concerned.

3. Whenever necessary, the Commission shall make recommendations to the Council for amendments to the Technical Annex to this Convention. The Commission shall endeavour to take its decisions on such recommendations by consensus. In the absence of consensus the Commission shall take such decisions by a two-thirds majority vote of its members.

4. The Council may, on the recommendation of the Commission, propose to States Parties amendments to the Technical Annex to this Convention.

Article VII

1. Any State Party may, within ninety days from the date of notification of a proposed amendment to the Technical Annex to this Convention, transmit to the Council its comments. The Council shall communicate these comments to the Commission as soon as possible for its consideration. The Council shall invite any State Party which comments on or objects to the proposed amendment to consult the Commission.

2. The Commission shall consider the views of States Parties made pursuant to the preceding paragraph and report to the Council. The Council, after consideration of the Commission's report, and taking into account the nature of the amendment and the comments of States Parties, including producer States, may propose the amendment to all States Parties for adoption.

3. If a proposed amendment has not been objected to by five or more States Parties by means of written notification to the Council within ninety days from the date of notification of the amendment by the Council, it shall be deemed to have been adopted, and

180 päivän kuluttua hyväksymisestä tai muun sellaisen määräajan kuluttua, joka ehdotetussa muutoksessa on määrätty niille sopimusvaltioille, jotka eivät nimenomaisesti ole vastustaneet muutosta.

4. Ehdotettua muutosta nimenomaisesti vastustaneet sopimusvaltiot voivat myöhemmin ilmoittaa suostuvansa noudattamaan muutoksen määräyksiä tallettamalla hyväksymiskirjan.

5. Jos vähintään viisi sopimusvaltiota on vastustanut ehdotettua muutosta, neuvosto saattaa sen uudelleen toimikunnan käsiteltäväksi.

6. Jos ehdotettua muutosta ei ole hyväksytty tämän artiklan 3 kappaleen mukaisesti, neuvosto voi myös kutsua koolle kaikkien sopimusvaltioiden konferenssin.

8 artikla

1. Sopimusvaltiot toimittavat mahdollisuuksien mukaan neuvostolle tiedot, jotka auttavat toimikuntaa suorittamaan 6 artiklan 1 kappaleen mukaiset tehtävänsä.

2. Sopimusvaltiot ilmoittavat neuvostolle toimenpiteistä, joihin ne ovat ryhtyneet tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi. Neuvosto ilmoittaa nämä tiedot kaikille sopimusvaltioille ja asianomaisille kansainvälisille järjestöille.

9 artikla

Neuvosto ryhtyy yhteistyössä sopimusvaltioiden ja asianomaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa tarvittaviin toimenpiteisiin helpottaakseen tämän yleissopimuksen täytäntöönpanoa, mukaan lukien teknisen avun antaminen ja toimenpiteet räjähteiden merkitsemiseen ja tunnistamiseen liittyvää teknistä kehitystä koskevien tietojen vaihtamiseksi.

10 artikla

Tämän yleissopimuksen tekninen liite on tämän yleissopimuksen erottamaton osa.

11 artikla

1. Kahden tai useamman sopimusvaltion välinen tämän yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskeva riita, jota ei pystytä

shall enter into force one hundred and eighty days thereafter or after such other period as specified in the proposed amendment for States Parties not having expressly objected thereto.

4. States Parties having expressly objected to the proposed amendment may, subsequently, by means of the deposit of an instrument of acceptance or approval, express their consent to be bound by the provisions of the amendment.

5. If five or more States Parties have objected to the proposed amendment, the Council shall refer it to the Commission for further consideration.

6. If the proposed amendment has not been adopted in accordance with paragraph 3 of this Article, the Council may also convene a conference of all States Parties.

Article VIII

1. States Parties shall, if possible, transmit to the Council information that would assist the Commission in the discharge of its functions under paragraph 1 of Article VI.

2. States Parties shall keep the Council informed of measures they have taken to implement the provisions of this Convention. The Council shall communicate such information to all States Parties and international organizations concerned.

Article IX

The Council shall, in co-operation with States Parties and international organizations concerned, take appropriate measures to facilitate the implementation of this Convention, including the provision of technical assistance and measures for the exchange of information relating to technical developments in the marking and detection of explosives.

Article X

The Technical Annex to this Convention shall form an integral part of this Convention.

Article XI

1. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention which

ratkaisemaan neuvottelemalla, on riidan osapuolen pyynnöstä saatettava välimiesmenettelyyn. Jos riidan osapuolet eivät kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä pysty sopimaan välimiesmenettelyn järjestämisestä, jokainen näistä riidan osapuolista voi saattaa riidan Kansainvälisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tuomioistuimen perussäännön mukaisesti esitetyllä pyynnöllä.

2. Kukin sopimusvaltio voi allekirjoitessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen ilmoittaa, ettei se katso edellisen kappaleen sitovan itseään. Edellinen kappale ei sido muita sopimusvaltioita sellaiseen sopimusvaltioon nähden, joka on tehnyt tällaisen varauksen.

3. Sopimusvaltio, joka on tehnyt edellisen kappaleen mukaisen varauksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän varauksen ilmoittamalla siitä tallettajalle.

12 artikla

Tähän yleissopimukseen ei saa tehdä muita kuin 11 artiklan mukaisia varauksia.

13 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 niille valtioille, jotka osallistuivat Montrealissa 12 päivästä helmikuuta 1 päivään maaliskuuta 1991 järjestettyyn ilmailuoikeuden kansainväliseen konferenssiin. Maaliskuun 1 päivän 1991 jälkeen yleissopimus on avoinna kaikille valtioille allekirjoittamista varten Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön päämajassa Montrealissa, kunnes se tulee voimaan tämän artiklan 3 kappaleen mukaisesti. Valtio, joka ei allekirjoita tätä yleissopimusta, voi liittyä siihen milloin tahansa.

2. Tämä yleissopimus edellyttää, että valtiot ratifioivat tai hyväksyvät sen tai liittyvät siihen. Ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjat talletetaan Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön huostaan, joka on määrätty tallettajaksi. Kun valtio tallettaa ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa, sen on ilmoitettava onko se tuottajavaltio.

cannot be settled through negotiation shall, at the request of one of them, be submitted to arbitration. If within six months from the date of the request for arbitration the Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in conformity with the Statute of the Court.

2. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of this Convention or accession thereto, declare that it does not consider itself bound by the preceding paragraph. The other States Parties shall not be bound by the preceding paragraph with respect to any State Party having made such a reservation.

3. Any State Party having made a reservation in accordance with the preceding paragraph may at any time withdraw this reservation by notification to the Depositary.

Article XII

Except as provided in Article XI no reservation may be made to this Convention.

Article XIII

1. This Convention shall be open for signature in Montreal on 1 March 1991 by States participating in the International Conference on Air Law held at Montreal from 12 February to 1 March 1991. After 1 March 1991 the Convention shall be open to all States for signature at the Headquarters of the International Civil Aviation Organization in Montreal until it enters into force in accordance with paragraph 3 of this Article. Any State which does not sign this Convention may accede to it at any time.

2. This Convention shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by States. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the International Civil Aviation Organization, which is hereby designated the Depositary. When depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, each State shall declare whether or not it is a producer State.

3. Tämä yleissopimus tulee voimaan 60 päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin 35 ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjaa on talletettu tallettajan huostaan, edellyttäen että vähintään viisi tällaista valtiota on tämän artiklan 2 kappaleen mukaisesti ilmoittanut olevansa tuottajavaltioita. Mikäli 35 tällaista asiakirjaa talletetaan ennen kuin viisi tuottajavaltiota on tallettanut asiakirjansa, tämä yleissopimus tulee voimaan 60. päivänä sen päivän jälkeen, jolloin viides tuottajavaltio tallettaa ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

4. Muiden valtioiden osalta tämä yleissopimus tulee voimaan 60 päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin ne tallettavat ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

5. Heti tämän yleissopimuksen tultua voimaan tallettaja rekisteröi sen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan ja Chicagossa vuonna 1944 tehdyn Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen 83 artiklan mukaisesti.

14 artikla

Tallettaja ilmoittaa viipymättä kaikille allekirjoittajille ja sopimusvaltioille:

1. jokaisesta tämän yleissopimuksen allekirjoituksesta ja allekirjoituspäivästä;

2. jokaisesta ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisesta ja tallettamispäivästä, mainiten erityisesti onko valtio ilmoittanut olevansa tuottajavaltio;

3. tämän yleissopimuksen voimaantulopäivästä;

4. tämän yleissopimuksen tai sen teknisen liitteen muutoksen voimaantulopäivästä;

5. 15 artiklan mukaisista irtisanomisista; ja

6. 11 artiklan 2 kappaleen mukaisesti annetuista ilmoituksista.

15 artikla

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla siitä tallettajalle kirjallisesti.

2. Irtisanominen tulee voimaan 180 päivän kuluttua päivästä, jolloin tallettaja on

3. This Convention shall enter into force on the sixtieth day following the date of deposit of the thirty-fifth instrument of ratification, acceptance, approval or accession with the Depositary, provided that no fewer than five such States have declared pursuant to paragraph 2 of this Article that they are producer States. Should thirty-five such instruments be deposited prior to the deposit of their instruments by five producer States, this Convention shall enter into force on the sixtieth day following the date of deposit of the instrument of ratification, acceptance, approval or accession of the fifth producer State.

4. For other States, this Convention shall enter into force sixty days following the date of deposit of their instruments of ratification, acceptance, approval or accession.

5. As soon as this Convention comes into force, it shall be registered by the Depositary pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations and pursuant to Article 83 of the Convention on International Civil Aviation (Chicago, 1944).

Article XIV

The Depositary shall promptly notify all signatories and States Parties of:

1. each signature of this Convention and date thereof;

2. each deposit of an instrument of ratification, acceptance, approval or accession and date thereof, giving special reference to whether the State has identified itself as a producer State;

3. the date of entry into force of this Convention;

4. the date of entry into force of any amendment to this Convention or its Technical Annex;

5. any denunciation made under Article XV; and

6. any declaration made under paragraph 2 of Article XI.

Article XV

1. Any State Party may denounce this Convention by written notification to the Depositary.

2. Denunciation shall take effect one hundred and eighty days following the date on

vastaanottanut irtisanomisilmoituksen.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet täysivaltaiset edustajat, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

TEHTY Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 yhtenä alkuperäiskappaleena, joka on laadittu viitenä yhtä todistusvoimaisena tekstinä englannin, ranskan, venäjän, espanjan ja arabian kielellä.

which notification is received by the Depositary.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned Plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their Governments, have signed this Convention.

DONE at Montreal, this first day of March, one thousand nine hundred and ninety-one, in one original, drawn up in five authentic texts in the English, French, Russian, Spanish and Arabic languages.

TEKNINEN LIITE

1 OSA:RÄJÄHTEIDEN KUVAUS

I. Tämän yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut räjähteet ovat räjähteitä:

a) joissa on yksi tai useampia sellaisia räjähdysaineita, joiden höyrystymispaine puhtaana on alle 10^{-4} Pa 25°C :n lämpötilassa;

b) joissa on sideaine; ja

c) jotka seoksina ovat muovaittavia tavallisessa huoneen lämpötilassa.

II. Seuraavia räjähdysaineita ei pidetä räjähdysaineina, vaikka ne täyttäisivät tämän osan I kappaleessa olevan räjähdysaineiden kuvauksen, mikäli niitä jatkuvasti pidetään hallussa tai käytetään alla mainittuihin tarkoituksiin tai mikäli ne ovat alla tarkoitettuja osia, eli räjähdysaineita:

a) joita valmistetaan tai pidetään hallussa rajoitettuja määriä käytettäväksi yksinomaan uusien tai muunnettujen räjähdysaineiden asianmukaisesti sallittuun tutkimukseen, kehittämiseen tai testaukseen;

b) joita valmistetaan tai pidetään hallussa rajoitettuja määriä käytettäväksi yksinomaan asianmukaisesti sallittuun räjähdysaineiden tunnistamiskoulutukseen tai räjähdysaineiden tunnistamislaitteiden kehittämiseen tai testaukseen;

c) joita valmistetaan tai pidetään hallussa rajoitettuja määriä yksinomaan asianmukaisesti sallittuihin oikeuslääketieteellisiin tarkoituksiin; tai

d) jotka on tarkoitettu käytettäväksi ja joita käytetään asianmukaisesti sallittujen sotilaallisten laitteiden olennaisena osana tuottajavaltion alueella kolmen vuoden kuluessa siitä, kun tämä yleissopimus tulee voimaan kyseisen valtion osalta. Tällaisia kolmen vuoden kuluessa valmistettuja laitteita pidetään tämän yleissopimuksen 4 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettuina asianmukaisesti sallittuina sotilaallisina laitteina.

III. Tässä osassa:

II kappaleen a, b ja c kohdan mukaisella "asianmukaisesti sallitulla" tarkoitetaan so-

TECHNICAL ANNEX

PART 1: DESCRIPTION OF EXPLOSIVES

1. The explosives referred to in paragraph 1 of Article 1 of this Convention are those that:

a) are formulated with one or more high explosives which in their pure form have a vapour pressure less than 10^{-4} Pa at a temperature of 25°C ;

b) are formulated with a binder material; and

c) are, as a mixture, malleable or flexible at normal room temperature.

II. The following explosives, even though meeting the description of explosives in paragraph 1 of this Part, shall not be considered to be explosives as long as they continue to be held or used for the purposes specified below or remain incorporated as there specified, namely those explosives that:

a) are manufactured, or held, in limited quantities solely for use in duly authorized research, development or testing of new or modified explosives;

b) are manufactured, or held, in limited quantities solely for use in duly authorized training in explosives detection and/or development or testing of explosives detection equipment;

c) are manufactured, or held, in limited quantities solely for duly authorized forensic science purposes; or

d) are destined to be and are incorporated as an integral part of duly authorized military devices in the territory of the producer State within three years after the coming into force of this Convention in respect of that State. Such devices produced in this period of three years shall be deemed to be duly authorized military devices within paragraph 4 of Article IV of this Convention.

III. In this Part:

"duly authorized" in paragraph II a), b) and c) means permitted according to the

pimusvaltion lakien ja määräysten nojalla sallittua; ja

"räjähdysaineisiin" kuuluvat mm. syklo-tetrametyyleeni-tetranitramiini (HXM), pentaerytrioli tetranitraatti (PETN) ja syklo-metyleenitrinitramiini (RDX).

2 OSA: TUNNISTUSAINHEET

Tunnistusaineita ovat kaikki seuraavassa taulukossa mainitut aineet. Tässä taulukossa kuvatut tunnistusaineet on tarkoitettu käytettäväksi räjähdysaineiden tunnistettavuuden parantamiseen höyrytunnistuksen avulla. Tunnistusaineen lisääminen räjähdysaineeseen on aina tehtävä siten, että se jakautuu tasaisesti valmiissa tuotteessa. Tunnistusaineen vähimmäispitoisuuden valmiissa tuotteessa sen valmistuessa on oltava taulukon mukainen.

laws and regulations of the State Party concerned; and

"high explosives" include but are not restricted to cyclotetramethylenetetranitramine (HMX), pentaerythritol tetranitrate (PETN) and cyclotrimethylenetrinitramine (RDX).

PART 2: DETECTION AGENTS

A detection agent is any one of those substances set out in the following Table. Detection agents described in this Table are intended to be used to enhance the detectability of explosives by vapour detection means. In each case, the introduction of a detection agent into an explosive shall be done in such a manner as to achieve homogeneous distribution in the finished product. The minimum concentration of a detection agent in the finished product at the time of manufacture shall be as shown in the said Table.

Taulukko

Tunnistusaineen nimi	Molekyylikaava	Molekyylipaino	Vähimmäispitoisuus
etyleeniglykooli-nitraatti (EGDN)	$C_2H_4(NO_3)_2$	152	0,2 painoprosenttia
2,3-metyyli-2,3-di-nitrobutaani (DMNB)	$C_6H_{12}(NO_2)_2$	176	0,1 painoprosenttia
para-mononitro-tolueeni (p-MNT)	$C_7H_7NO_2$	137	0,5 painoprosenttia
orto-mononitro-tolueeni (o-MNT)	$C_7H_7NO_2$	137	0,5 painoprosenttia

Räjähdyssainetta, jonka tavanomaisessa koostumuksessa on vähintään vaadittu mi-nipitoisuus jotakin tunnistusainetta, pidetään merkittynä.

Table

Name of detection agent	Molecular formula	Molecular weight	Minimum concentration
Ethylene glycol dinitrate (EGDN)	$C_2H_4(NO_3)_2$	152	0.2% by mass
2,3-Dimethyl-2,3-dinitrobutane (DMNB)	$C_6H_{12}(NO_2)_2$	176	0.1% by mass
para-Mononitrotoluene (p-MNT)	$C_7H_7NO_2$	137	0.5% by mass
ortho-Mononitrotoluene (o-MNT)	$C_7H_7NO_2$	137	0.5% by mass

Any explosive which, as a result of its normal formulation, contains any of the designated detection agents at or above the re-

quired minimum concentration level shall be deemed to be marked.